

Franse jongerentijdschriften voor extensief lezen in de tweede fase

In januari 1998 vond op het Centrum voor Frankrijk-studies een ronde-tafelgesprek plaats met docenten Frans over extensief lezen in de tweede fase havo/vwo. De deelnemende docenten lieten weten dat er een grote behoefte bestaat aan geschikte teksten voor extensief lezen. Op scholen is vaak niet voldoende interessant leesmateriaal beschikbaar, materiaal dat leerlingen motiveert en dat bovendien aansluit bij het niveau van de individuele leerling.

Om docenten advies te kunnen geven over het gebruik van Franse jeugdtijdschriften, is in de periode februari-juni 1998 bij het Centrum voor Frankrijk-studies door ons een kleinschalig onderzoek uitgevoerd naar de bruikbaarheid van deze tijdschriften voor extensief lezen. We hebben de bruikbaarheid van tijdschriften opgevat als positieve antwoorden op de volgende vier vragen:

- Vinden leerlingen de teksten waaruit ze mogen kiezen interessant?
- Zijn de teksten niet te moeilijk?
- Vinden docenten Franse jeugdtijdschriften bruikbaar voor extensief lezen?
- Is er een manier om de leesactiviteiten van leerlingen te registreren?

Het onderzoek bestond uit drie delen: een schriftelijke enquête onder docenten Frans, een praktijkonderzoekje met leerlingen en een inventarisatie van registratiemethoden. Van de uitvoering en de resultaten van het onderzoek doen wij hier verslag. Tevens willen wij, door middel van het bespreken van diverse werkvormen, een paar concrete tips geven voor het gebruik van tijdschriften.

Teksten die naar onze mening bij uitstek geschikt zijn voor extensief lezen zijn artikelen in Franse jongerentijdschriften. Het grote voordeel van tijdschriften is dat ze teksten bevatten over uiteenlopende onderwerpen, waardoor de kans groot is dat iedere leerling artikelen kan vinden die aansluiten bij zijn interesses. Dit vergroot de motivatie voor het lezen in het Frans. Gezien de status van extensief lezen – het betreft een handelingsdoel, waarvoor geen cijfer wordt gegeven – lijkt het ook vooral van belang leerlingen te motiveren voor het lezen van Franse teksten.

Een tweede voordeel van tijdschriften is de mogelijkheid om te differentiëren naar niveau. Hoewel het taalniveau binnen een tijdschrift waarschijnlijk redelijk constant is, en er op dat punt geen grote verschillen zullen bestaan tussen artikelen onderling, zijn er wel andere factoren die het ene artikel moeilijker

maken dan het andere. Te denken valt aan de lengte van een artikel, de vorm (interview, betoog, ingezonden brief, recensie) en het aantal illustraties.

Een derde voordeel van het gebruik van Franse jeugdtijdschriften voor extensief lezen is het feit dat het om authentiek materiaal gaat. Hierdoor worden leerlingen voorbereid op eventuele situaties later in hun leven, waarin ze ook authentieke Franse teksten zullen moeten lezen.

De gebruikte tijdschriften

In Frankrijk is gezocht naar een aantal tijdschriften dat valt onder de noemer 'Franse jeugdtijdschriften'. Deze tijdschriften hebben gediend als startpunt bij het onderzoek. Omdat een Nederlandse leerling een Frans tijdschrift altijd minder goed zal begrijpen dan zijn Franse leeftijdgenoot, is een selectie gemaakt uit twee categorieën tijdschriften: tijdschriften voor de doelgroep 15-20 jaar en tijdschriften voor de doelgroep 10-15 jaar.

Het voordeel van de eerste categorie tijdschriften is dat de onderwerpen de leerlingen waarschijnlijk meer zullen aanspreken, terwijl de tweede categorie tijdschriften qua taalniveau waarschijnlijk beter aansluit.

Bij de selectie is erop gelet dat de tijdschriften in iedere boekhandel in Frankrijk te vinden zijn. Een andere factor waar rekening mee is gehouden bij de selectie, is dat de tijdschriften onderling verschillen qua onderwerpen. Zo is er een tijdschrift met populair-wetenschappelijke onderwerpen, een tijdschrift over muziek, een over geschiedenis en een over het leven op de middelbare school.

De volgende acht tijdschriften zijn gebruikt voor dit onderzoek:

voor de doelgroep 15-20 jaar: *Ça m'intéresse*; *Phosphore*; *Rock&Folk*; *20 ans*.

voor de doelgroep 10-15 jaar: *Okapi*; *Je bouquine*; *Je lis des histoires vraies*; *Arkéo junior*.

Enquête onder docenten Frans

Het eerste deel van het onderzoek naar de bruikbaarheid van Franse jongerentijdschriften bestond uit een schriftelijke enquête onder docenten Frans. Met deze enquête wilden wij erachter komen wat de mening van docenten is over de bruikbaarheid van Franse jongerentijdschriften. In de enquête werden aan de docenten vragen gesteld over hun ervaringen met en verwachtingen over het gebruik van tijdschriften voor extensief lezen. Ook is de docenten gevraagd naar hun mening over de acht tijdschriften die zijn gekozen voor dit onderzoek.

Vrijwel alle docenten die de enquête hebben ingevuld, staan positief tegenover het gebruik van Franse jeugdtijdschriften voor extensief lezen. Slechts enkele gebruiken ook daadwerkelijk tijdschriften, maar

het merendeel wil overwegen om ze in te zetten in het studiehuis. Als belangrijkste reden wordt gegeven dat tijdschriften artikelen bevatten over uiteenlopende, veelal actuele onderwerpen die de leerlingen zullen aanspreken. Ook de authenticiteit wordt enkele keren genoemd als voordeel van tijdschriften, evenals de afwisseling in taalgebruik.

De drie meest bekende tijdschriften onder docenten zijn *Phosphore*, *20 ans* en *Okapi*. Alle drie de tijdschriften worden door de meeste docenten geschikt gevonden voor extensief lezen, vanwege het feit dat de tijdschriften de doelgroep aanspreken.

Enkele docenten vinden het geen goed idee om leerlingen tijdschriften te laten lezen voor het opdoen van leeservaring. Argumenten hiervoor zijn dat de leerling zelf voldoende leesteksten moet bieden, dat er ook op het Internet teksten zijn te vinden en gebrek aan tijd.

Praktijkonderzoekje met leerlingen

Om iets te weten te komen over de interesse van leerlingen voor Franse jongerentijdschriften en over de moeilijkheidsgraad ervan, is een praktijkonderzoek uitgevoerd met drie groepjes leerlingen van twee ver-

o n s e b o u g e

Ma grand-mère sur Internet

"En quoi votre histoire familiale a-t-elle rencontré l'Histoire?"
Les élèves de Frédéric-Mistral ont tellement été inspirés par le sujet que leurs témoignages vont être publiés. Et l'aventure ne se termine pas là!
Via Internet, ils échantent, avec les USA, des histoires de familles.

rements puis recouvertes de planches. Quand il y avait des rafles, les fossyeurs cachaient les juifs dans les fosses en attendant que ça se calme..."
 Sévana, 16 ans, a bouleversé toute sa classe avec son témoignage sur le génocide arménien et les atrocités commises par les Turcs contre ses ancêtres. Sévana n'a pas eu besoin de questionner sa famille: elle connaît son histoire par cœur. Seul regret: elle a manqué de place pour tout raconter.

L'histoire d'un livre...

Sabine Contrepois ne pouvait pas garder ces copies dans un tiroir. Les témoignages étaient si émouvants qu'il lui fallait les publier. Elle a proposé à ses élèves de les réunir dans un recueil: *L'Histoire, mon histoire* est maintenant édité (1).
"C'est un projet qui a fonctionné dans les deux sens, explique Sévana. J'avais envie de faire connaître mon histoire mais aussi de découvrir celles de mes camarades. Pour une fois que l'on peut parler de soi au lycée!"
 Au fil des textes, on passe de la guerre d'Algérie à celle du Vietnam, de la naissance du

net(2). Les médias français et étrangers ont abondamment parlé de cette aventure.

Témoignages de familles sur Internet

Une aventure qui s'est couronnée, pour les élèves, par un voyage à New-York: Sabine Contrepois leur avait parié que si leur livre avait du succès, ils iraient faire un tour dans cette ville symbole du "Melting pot", le mélange des cultures. Promesse tenue! Un groupe d'élèves a fait le voyage en septembre dernier. Si les lycéens avaient su qu'une simple rédaction leur ferait traverser l'Atlantique!

Et l'aventure n'est toujours pas finie! À la suite d'un article paru dans la presse américaine, un professeur de français de la prestigieuse université de Berkeley (à San Francisco), a proposé à Sabine Contrepois d'organiser un dialogue entre élèves français et américains sur plusieurs thèmes (la mémoire familiale, la citoyenneté) sur Internet. Déjà, les premiers échanges ont permis aux jeunes de présenter leur environnement quotidien. C'est drôle et instructif. Réponse de Carl, l'Américain, à Julie, la Française fascinée par la Californie: *"Beaucoup de gens pensent que la Californie est une grande plage et que ses habitants font tous du surf. Ce n'est pas le cas. Nous sommes en réalité très ennuyés. Désolé, Berkeley n'est pas Beverly Hills!"*

Mathieu Oui

(1) *L'Histoire, mon histoire* est en vente en librairie, coédition: Fondation pour l'intégration républicaine, *Le Monde* et *Alfil*.

(2) La Fondation pour l'intégration républicaine vous invite à raconter l'histoire de votre famille. Renseignements: Tel.: (1) 43. 06. 91. 03.

Vous êtes-vous déjà demandé qui étaient vos grands-parents? Vous ont-ils raconté ce qu'ils ont vécu pendant leur jeunesse? Essayez voir: faites-les parler! Ce dialogue vous réservera peut-être des surprises!
 C'est en tout cas ce qui s'est passé pour des élèves de bac professionnel au lycée Frédéric-Mistral à Fresnes, dans le sud de Paris. Il y a deux ans, Sabine Contrepois, leur prof de français et d'histoire, leur propose un sujet de dissertation: *"En quoi votre histoire familiale a-t-elle rencontré l'Histoire?"*
 Lætitia, 18 ans, raconte son arrière-grand-père, fossyeur au cimetière parisien de Thiais. *"Pendant la guerre, avec ses amis, il a caché des juifs: les fosses étaient creusées deux jours avant les enter-*

courrier

Arrêtez
de glousser
devant
la télé!

J'ai passé la veille de Noël chez mes cousins, qui ont occupé toute leur soirée, avachis dans le canapé, à regarder la télévision! Même topo pour d'autres fêtes. À croire que regarder la télé est la seule occupation en ces jours de fêtes, d'évasion, de folie et d'ouverture au monde! Mais bon sang, profitez de la vie! Ce n'est pas en gloussant devant un écran que vous allez vous débarrasser de votre déprime d'adolescent!

Cécile (15 ans, 2de)La solitude
peut être
légère

En tant que grande timide, je sais aussi bien que Fabien (voir *Phosphore* n° 176) ce qu'est la solitude. Mais ces "26 298 instants de solitude" peuvent aussi être légers. Il y a tant de choses à faire: écouter de la musique, lire (pas forcément des classiques, pas forcément de la grande littérature), ne rien faire, essayer de faire le vide, vraiment... et pourquoi pas aller vers les autres, qu'on soit timide ou pas? Peut-être qu'ils ont besoin de nous. Et puis, Fabien, que vaut-il mieux, d'après toi: savoir qu'il y a une personne au monde sur laquelle on peut compter ou avoir plein de copains et savoir qu'ils ne seront pas là quand tu auras vraiment besoin d'eux?

Myriam
(15 ans, Tunis)

«Bon, votre
nouvel album
"je suis seul"
est vendu
à huit millions
d'exemplaires
...
Pour vous, ça
a changé quoi?»

"La Biche"

À quoi sert la vie?

Parfois, je me demande à quoi sert la vie. Peut-être à faire tourner la Terre dans le bon sens... Pourquoi celui qui nous a mis là nous a-t-il donné une vie si compliquée? Je ne suis pas majeure et mes parents ne veulent pas que je sorte. Ça paraît simple mais pourquoi est-ce que je trouve cela si dur à supporter? Pourquoi, à Noël, on trouve des gens qui font la manche entre deux magasins luxueux? Et pourquoi cela ne choque-t-il personne?

Si à toutes ces questions, la seule réponse est "qu'il faut de tout pour faire un monde", alors regardez autour de vous.

Lysiane (17 ans)

PHOSPHORE MARS 1989

schillende scholen. In totaal hebben dertien leerlingen deelgenomen aan het onderzoek.

Het praktijkonderzoek duurde steeds ongeveer een lesuur en bestond uit drie onderdelen. Eerst moesten de leerlingen een aantal algemene vragen beantwoorden over lezen in het Frans. Vervolgens kregen ze acht verschillende tijdschriften voor zich, die ze gedurende een minuut of twintig moesten doorbladeren. Van ieder tijdschrift moesten ze een voorbeeld geven over de lay-out, de onderwerpen en het taalniveau. De indeling in de categorieën '10-15 jaar' of '15-20' jaar is naar de leerlingen toe niet expliciet gemaakt.

Het derde onderdeel van het praktijkonderzoek bestond uit het lezen van een of twee artikelen. Voor en na het lezen van een artikel moesten de leerlin-

gen aantekeningen maken over hun voorkennis over het onderwerp, de leesduur en de moeilijkheidsgraad.

Tijdens het praktijkonderzoek kwam naar voren dat leerlingen zeer geïnteresseerd zijn in het lezen van (Franse) tijdschriften. Op de vraag 'Wat zou je het liefst lezen om zelfstandig leeservaring op te doen?', antwoordden twaalf van de dertien leerlingen, 'tijdschriftartikelen'. Naast tijdschriftartikelen zijn ook korte verhalen en niet-literaire romans populair bij deze leerlingen. Hoewel tijdschriften in het algemeen dus aantrekkelijk zijn om te lezen, is het natuurlijk sterk afhankelijk van het soort tijdschrift of een leerling er echt door gemotiveerd raakt. Twee van de acht door ons geselecteerde tijdschriften bleken er uit te springen qua populariteit: *20 ans* (vooral

door meisjes hoog gewaardeerd) en *Rock&Folk*. Enkele opmerkingen: 'Lijkt op de Nederlandse *Oor*' en 'Deze zou ik zelf ook kopen'. De vier bladen bestemd voor leeftijdsgroep 10-15 jaar, blijken ondanks het gemakkelijke taalgebruik de leerlingen uit de tweede fase het minst aan te spreken. Een opmerking van een van de leerlingen als reactie op *Arkéo junior*: 'Het is belangrijk dat als je wat voor school moet lezen, het wel aanspreekt, het is dan dus wel handig als het voor jouw leeftijdsgroep is'.

Gezien deze resultaten, waaruit blijkt dat interesse, in tegenstelling tot niveau, van doorslaggevend belang is bij de waardering voor een tijdschrift, lijkt het belang van de moeilijkheidsgraad een stuk kleiner te worden. Toch willen we kort ingaan op het niveau van de tijdschriften. De achttien artikelen die door de leerlingen zijn gelezen, bleken geen van alle problemen op te leveren. Hoewel de artikelen varieerden in moeilijkheidsgraad, werd er van geen enkel artikel gezegd dat het te moeilijk was. Wel werd ongeveer de helft van de artikelen uit de tijdschriften van de categorie 15-20 jaar 'redelijk moeilijk' of 'moeilijk' gevonden. De leerlingen vonden deze artikelen echter wel leuk om te lezen. De andere helft van de artikelen uit deze categorie werd bestempeld als 'goed te lezen'. Ook de artikelen uit de categorie 10-15 jaar vonden de leerlingen 'goed te lezen'.

Het registreren van extensief lezen

In een aantal recent verschenen leergangen Frans voor de tweede fase is gezocht naar suggesties voor het registreren van extensief lezen-activiteiten. Bij de inventarisatie van registratiemethoden zijn niet alle leergangen bekeken, omdat ten tijde van ons onderzoek nog niet alle nieuwe leergangen waren verschenen. In *Le Moniteur* hebben we een voorbeeld gevonden van een gestuurde registratie, in de vorm van een vragenlijstje met tien vragen in het Nederlands.

Zeven docenten hebben zelf ook suggesties gedaan voor het registreren van Extensief Lezen. Een selectie:

- het laten zien van 10-15 gemarkeerde woorden door een leerling;
- het laten gebruiken van gelezen teksten voor het maken van een verslag;
- door een leerling de moeilijkheidsgraad van een tekst aan laten geven, zodat hij inzicht krijgt in het niveau van die tekst;
- gebruik maken van het *Bronnenboek Literatuur* van J. Mulder;
- kort navertellen van de inhoud van een artikel aan klas of docent.

Wij hebben ons beperkt tot het inventariseren van bestaande registratiemethoden; tijdens het praktijkonderzoek is niet geëxperimenteerd met verschillende vormen van registratie.

Werkvormen

De werkvorm die wij gekozen hebben voor het praktijkonderzoekje, leent zich naar onze mening ook uitstekend voor een introductieles voor het lezen van tijdschriftartikelen. Natuurlijk kunt u na een dergelijke 'snuffel- en niveaules' de leerlingen min of meer

vrijlaten en hun leeservaringen laten registreren in hun leesdossier. Wellicht is het in de beginfase van het lezen van tijdschriften zinvol de leerlingen ervaringen en meningen te laten uitwisselen. Dat kan op een min of meer gestructureerde manier. Wij willen op deze plaats enkele suggesties doen voor het werken met tijdschriften in de klas. Wij hebben hiervoor met dankbaarheid geput uit het boek *Cooperative Learning* van Spencer Kagan.

Voor het uitwisselen van hun ervaringen opgedaan in de snuffelles is het zogenoemde Drie-stappen-interview mogelijk. Daarbij wordt gewerkt met een basisgroep van 4 personen.

Stap 1 en 2: in tweetallen interviewen de leerlingen elkaar over hun ervaringen van de snuffelles; welke tijdschriften heb je doorgebladerd? Waarom? Welke artikelen heb je gelezen? Moeilijk? Interessant? Vijf minuten per leerling.

Stap 3: het viertal gaat bij elkaar zitten. Ieder groepslid vertelt wat hij van het interview heeft opgestoken. Welk tijdschrift denk ik ook te gaan lezen? Nieuwsgierig geworden? Deze werkvorm is ook geschikt om leerlingen elkaar de inhoud van gelezen teksten te laten vertellen. Zeker in de beginfase van zelfstandig lezen is zo'n stok achter de deur bruikbaar.

Ook kunnen in dezelfde werkvorm leesverslagen besproken worden, en dan met als aandachtspunt de kwaliteit van het verslag.

Voor het laatste doel, bespreken van inhoud en verslagen, is bij Kagan nog een andere werkvorm te vinden, namelijk de Binnen- en Buitenkring in een of twee rondes.

Binnen- en Buitenkring in één ronde: er worden basisgroepen van steeds 4 leerlingen gevormd. Elke groep heeft voor een bepaalde datum afgesproken dat twee groepsleden ieder hetzelfde artikel lezen uit een tijdschrift naar keuze. In het Drie-stappen-interview wordt in de basisgroepen aan elkaar de inhoud van de artikelen verteld. Aandacht wordt gericht op de kwaliteit van de samenvatting: duidelijk?; voorzien van eigen waardering, enz.

Vervolgens worden steeds twee groepen aan elkaar gekoppeld: de Binnenkring en de Buitenkring. Elk lid van de Binnenkring vertelt de inhoud van een gelezen artikel aan zijn partner van de Buitenkring. Hij ontvangt commentaar op de kwaliteit van zijn samenvatting. Daarna zijn de leden van de Buitenkring aan de beurt.

Binnen- en Buitenkring in twee rondes: de basisgroepen komen bij elkaar en bespreken hoe zij hun presentatie kunnen verbeteren. Daarna komen Binnen- en Buitenkring weer tegenover elkaar te staan maar schuiven de leden twee plaatsen op, zodat ze een nieuwe partner krijgen aan wie ze hun bijgestelde verhaal kunnen doen. Deze werkvorm is geschikt wanneer men bijvoorbeeld het presenteren van een mondeling verslag wil laten oefenen. Immers in het handelingsdeel van het domein Gespreksvaardigheid voor het vwo-profielvak Frans, Engels en Duits staat dat de leerling enkele keren een presentatie in de taal gehouden moet hebben. Dit geldt niet voor de startersvakken.

Conclusie

Samenvattend kunnen we zeggen dat de leerlingen die hebben meegewerkt aan het onderzoek, de Franse tijdschriften met interesse hebben gelezen, mede doordat ze konden kiezen uit een gevarieerd aanbod. Wanneer een artikel aansluit bij de belangstelling van een leerling blijkt hij/zij de talige moeilijkheid

niet langer te ervaren als een obstakel. Ook de docenten die hebben deelgenomen aan het onderzoek staan positief tegenover het gebruik van tijdschriften. Wellicht zullen onze bevindingen ertoe leiden dat deze positieve houding wordt omgezet in het daadwerkelijk meer gebruiken van tijdschriften in het studiehuis.

Noot

Voor het werken met tijdschriften is het van belang om een ruim aanbod aan tijdschriften te hebben. Dat wil niet zeggen dat de school zich op allerlei tijdschriften zou moeten abonneren. Niet elk tijdschrift heeft immers een hoog actualiteitsgehalte. Met andere woorden, een tijdschrift kan vrij lang meegaan. En ruilen met scholen uit een scholennetwerk is natuurlijk ook een mogelijkheid om het tijdschriftenbestand periodiek een opfrisbeurt te geven. Contactadressen in Frankrijk van de drie meest gewaardeerde tijdschriften:

- *Phosphore*, Bayard Presse, Autorisation 1, 75803 Paris Cédex 08, Bayard Presse Benelux: 00-3287307048, <http://www.phosphore.com>.
- *Rock&Folk Service abonnements*, 12, rue Mozart, 92587 Clichy Cedex.

- 20 ans, 1 rue du Colonel-Pierre-Avia, 75503 Paris Cedex 15.

De overige adressen kunt u vinden op de website van het Centrum voor Frankrijk-studies: www.cfs.jet.uu.nl.

Voor het inzien van het onderzoeksverslag, het bekijken van de tijdschriften en voor vragen en opmerkingen kunt u zich richten tot Heleen de Hondt. Suggesties voor andere werkvormen zijn zeer welkom!

Literatuur

- Kagan, S., *Cooperative Learning*, San Juan Capistrano: Kagan Cooperative Learning, 1992.
- Verwielen, M., e.a., *Le Moniteur*, Amsterdam: Meulenhoff Educatief, 1998.

Reineke Bolle

Reineke Bolle is studente Interculturele Communicatie aan de KUB in Tilburg en hoopt dit jaar af te studeren. Van november 1997 tot juli 1998 was zij als stagiaire werkzaam bij het Centrum voor Frankrijk-studies.

Heleen de Hondt

Sinds 1972 werkzaam op het gebied van de didactiek van het moderne vreemde talenonderwijs, aan het IVLOS van de Universiteit Utrecht en sinds 1997 aan het Centrum voor Frankrijkstudies van dezelfde universiteit.

APS-talen

Bij APS-Talen werken experts op verschillende gebieden:

- Nederlands
- Moderne Vreemde Talen
- NT2/Intercultureel onderwijs/Taalgericht vakonderwijs
- ICT en Talenonderwijs

De behoefte aan professionalisering op scholen is heel verschillend. Het meest effectief is vaak begeleiding op maat. Het APS heeft hier de afgelopen jaren veel ervaring mee opgedaan en is in staat alle scholen op maat te bedienen.

Naast advies en training op maat heeft APS-talen in het schooljaar 1999-2000 vier conferenties en diverse cursussen gepland staan.

CURSUSOVERZICHT APS-TALEN 1999-2000

- Het examendossier bij Nederlands
- Het examendossier bij MVT
- Leerlijn lezen fictie en non-fictie bij MVT
- Mondelinge taalvaardigheid in de 2e fase (discussie en debat) NL
- Praktisch werken met Nederlands in het vso, (i)vybo en mavo NL
- Spreken/luisteren/kijken in de basisvorming en de bovenbouw vmbo NL
- Leesdossier bij vernieuwd literatuuronderwijs (werken met dossiers) NL/MVT
- Vmbo-leerlingen leren zelfstandiger AVO
- Jeugdliteratuur, actuele informatie (onderdeel workshop conferentie) NL
- ICT bij talenonderwijs NL/MVT
- Fictie in de basisvorming en vmbo-bovenbouw NL
- Schrijfonderwijs (gebruik schrijfdossier) NL
- Het circuitmodel bij literatuuronderwijs

- Geïntegreerd literatuuronderwijs NL/MVT/CKVI
- Contact met native speakers in het handelingsdeel van het domein spreken MVT
- CKV I en het kunstdossier CKVI

Conferenties 1999-2000

Geplande onderwerpen: Cultuur, KCV/CKV/literatuur, Didactiek in nieuwe onderwijs, concretisering sturing Verdiepingsconferentie vaardigheden, Vakoverstijgend werken, Talen in het studiehuis, Literatuur, ICT domeinen, Schrijfonderwijs.

Voor meer informatie over bovengenoemd aanbod van cursussen en conferenties kunt u contact opnemen met het Secretariaat Talen of onze home-page raadplegen. Deze pagina zal binnenkort worden aangepast met de nieuwste actuele informatie over de activiteiten van APS-Talen. Indien u op de hoogte gehouden wil blijven van deze activiteiten dan kunt u op de mailinglijst gezet worden. Hiervoor kunt u contact opnemen met het secretariaat.

Algemeen Pedagogisch Studiecentrum, APS-Talen, Zwarte Woud 2, Postbus 85475, 3508 AL Utrecht; tel.: 030-2856769, fax: 030-2890182 e-mail: talen@aps.nl http: //www.aps.nl/vo/talen/start.htm

